

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

Wymagania na poszczególne oceny					
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą	uczeń z dostosowaniem
1. Mapa Polski					
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta	Uczeń: • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową	Uczeń: • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie	Uczeń: • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	Uczeń: • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta	Uczeń: • z pomocą nauczyciela i słów kluczy wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wskazuje elementy mapy • wskazuje na mapie/schemacie wysokość bezwzględną obiektów • wskazuje i nazywa mapę turystyczną, samochodową i plan miasta • z pomocą nauczyciela odczytuje informacje z planu miasta
2. Krajobrazy Polski					
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i>	Uczeń: • podaje różnicę między krajobrazem	Uczeń: • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce	Uczeń: • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego	Uczeń: • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy	Uczeń: • własnymi słowami opisuje znaczenie terminu <i>krajobraz</i>

- wymienia składniki krajobrazu - wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy - wymienia pasy rzeźby terenu Polski - wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie - wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego - wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego - wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie - odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim - wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką - wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką - podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy - określa położenie Warszawy na mapie Polski	naturalnym a krajobrazem kulturowym - określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski - przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji - omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego - wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego - przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej - wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej - opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego - wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej - przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej - omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji	- opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu - opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz - przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim - opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego - przedstawia wpływ łądolodu na krajobraz pojezierzy - omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej - przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy - omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej - charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej - omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych	piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania - porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach - wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne - wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim - charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej - opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy - omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki - opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej - opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa	- prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły - przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego - przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy - analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej - planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie - przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka - analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi	- wskazuje składniki krajobrazu - wskazuje trzy elementy krajobrazu najbliższej okolicy - wskazuje i przyporządkowuje podane nazwy pasów rzeźby terenu Polski - wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie - wskazuje elementy krajobrazu nadmorskiego - wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie - odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim - wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką - z pomocą nauczyciela odczytuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką - wskazuje na mapie nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy - wskazuje położenie Warszawy na mapie Polski
---	---	--	--	--	--

- wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy - wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską - wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej - wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską - wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej - określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej - określa na podstawie mapy położenie Tatr - wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie	- wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej - wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr - wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego - omawia cechy pogody w górach - wymienia atrakcje turystyczne Tatr	- charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej - charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	kulturowego Wyżyny Lubelskiej - charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd - przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich - opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr	rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej - przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd - wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na Środowisko Tatr	- wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską - wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską - wskazuje na rysunku/schemacie gleby i dwie główne uprawy Wyżyny Lubelskiej - wskazuje na mapie położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - wskazuje na mapie nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej - wskazuje dwa zwierzęta żyjące w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej - wskazuje na mapie położenie Tatr - wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
3. Łądy i oceany					
Uczeń: wskazuje na globusie i mapie Świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe	Uczeń: wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna	Uczeń: - podaje przyczyny odkryć geograficznych - wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i morskie	Uczeń: określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej	Uczeń: oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach	Uczeń: wskazuje na globusie i mapie Świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe

- wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie - wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych	- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie - porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów - wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych	na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba	opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	przedstawia znaczenie odkryć geograficznych	łączy nazwy kontynentów i oceanów z obiektami na globusie i mapie
--	---	--	---	---	---

4. Krajobrazy Świata

Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda i klimat</i> - wymienia składniki pogody - wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej - rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> - wskazuje na mapie strefy sawann i stepów - wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów	Uczeń: - wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem - wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi oraz strefy krajobrazowe Ziemi - odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu - wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej - omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat	Uczeń: - wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza - wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów - porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym - wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych - przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej	Uczeń: - oblicza średnią roczną temperaturę powietrza - oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku - oblicza roczną sumę opadów - prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów - omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach	Uczeń: - przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych - omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi - porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt - analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu - przedstawia podobieństwa i różnice	Uczeń: - wskazuje składniki pogody - wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej - wskazuje nazwy warstw lasu liściastego i mieszanego i łączy je z ilustracją - wskazuje na rysunku po dwie rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - wskazuje na mapie strefy sawann i stepów - wskazuje na rysunku/zdjęciu po dwa gatunki roślin i zwierząt
---	--	---	--	--	---

• wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje	strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach	• charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów • omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyni gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach	pustyni gorących i pustyni lodowych • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności • wykazuje związek między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów	między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach	charakterystyczne dla sawann i stepów • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na rysunku po dwie rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wskazuje po dwie rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wskazuje na rysunku gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • wskazuje na rysunku/zdjęciu gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje
--	--	---	--	--	--

Dostosowanie wymagań edukacyjnych do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- Praca z pomocami dydaktycznymi i materiałem wizualnym pozwalającym lepiej zrozumieć poznawane treści- podręcznik, film, prezentacja multimedialna, quiz, plansza, schemat, mapa, praca z modelem, praca z globusem,
- Motywowanie do pracy, pozytywne wzmacnianie, pochwały za osiągnięte sukcesy,
- Stosowanie pytań naprowadzających,
- Wyjaśniania pojęć poprzez odniesienie do konkretnych przykładów z geografii i życia codziennego,
- Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia - proste polecenia, proste grafiki, odpowiedzi do wyboru, pytania naprowadzające, zdania do uzupełnienia z podpowiedziami,
- Prace pisemne bazujące na pytaniach niewymagających długich wypowiedzi ze zmniejszoną ilością pytań,
- Możliwość skorzystania z wydłużonego czasu pracy,
- Praca w zespołach, gdzie uczeń będzie mógł opierać się na pomocy innych uczniów.
- Stosowanie odpowiednio powiększonej czcionki dostosowanej do potrzeb ucznia na pracach pisemnych - sprawdziany, kartkówki, karty pracy (w przypadku ucznia słabowidzącego)
- Zachęcanie do tworzenia notatek graficznych, map myśli
- Stałe kontrolowanie postępów pracy oraz stopnia zrozumienia poleceń i czytanych tekstów źródłowych
- W razie konieczności dla lepszego kontaktu z uczniem, usytuowanie dziecka w pierwszej ławce, blisko tablicy i nauczyciela.